

ТЕМА «ІГРАШКИ»

Мета: навчати дітей класифікувати іграшки за змістом, використовувати їх за цільовим призначенням, дати знання про варіативні можливості використання різних іграшок; учити визначати розміри предметів шляхом безпосереднього їх порівняння, порівнювати групи предметів, визначаючи відсутній предмет; виховувати в дітей товариськість, бажання спілкуватися й гратися одне з одним, формувати звичку підтримувати лад в ігровій кімнаті, прибирати іграшки після гри.

Матеріал: різноманітні іграшки, вірші, загадки, набір іграшок для визначення величини.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Ціле з частин» (вкладання зображення іграшки з розрізаних частин), «Знайдемо іграшки» (просторове розташування).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Скільки мотрійок на малюнку? Яка з них найстарша? Яка наймолодша?

— У які ігри можна гратися гуртом, маючи одну скакалку? Яка гра тобі подобається найбільше?

— Де живуть іграшки в нашій ігровій кімнаті? Покажи кожній з них її місце.

Читання віршів напам'ять, використовуючи засоби виразності: інтонацію, силу голосу, темп.

Засвоєння кличної форми імен: пропонувати дітям звертатися одне до одного на ім'я, передаючи по колу м'яч.

Конструювання: запропонувати дітям змайструвати з будівельного матеріалу «Хатинку для зайчика».

ТЕМА «ОСІНЬ. ДЕРЕВА»

Мета: закріпити знання дітей про прикмети осені, формувати вміння логічно й послідовно висловлювати свої думки; познайомити з будовою рослин та значенням коріння в їхньому житті, продовжити вчити дітей розрізняти різні види рослин за базовими ознаками (дерево, кущ, трава), поглибити знання про ключові ознаки дерев (плоди, форма листя, наявність хвої); закріпити поняття «хвойне дерево», «листяне дерево»; учити порівнювати множини та робити висновки, оперуючи словами «однаково», «більше», «менше», визначати розташування предметів у просторі; виховувати любов до природи рідного краю.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Дерева. Кущі», вірші, листя та плоди різних дерев (горобини, дуба, каштана, ялини).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «З якої гілки дітки?» (жолуді, каштани, шишки, ягоди горобини), «З якого дерева листочок?».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Назви знайомі тобі дерева рідного краю.

— Як ти гадаєш, чому про сильного чоловіка кажуть «Кремезний, наче дуб», а про тендітну дівчину «Струнка, наче берізка»?

— Які дерева не скидають зелених шат протягом усього року? У якому лісі вони зростають: листяному чи хвойному?

Читання та розучування віршів А. Камінчика «Жолудець», «Останній листочок».

Знайомство з пейзажем як видом живопису (репродукції картин С. Шишка «Осінь», І. Левітана «Золота осінь»).

Малювання: запропонувати дітям намалювати ілюстрацію до оповідання В. Сухомлинського «Осінь принесла золотисті стрічки».

ТЕМА «ФРУКТИ ТА ЯГОДИ»

Мета: формувати у дітей уявлення про способи вирощування фруктів та ягід, вправляти в умінні визначати просторове розташування предметів (попереду, на чомусь, праворуч, ліворуч), розрізняти плоди за величиною, порівнювати їх за формою, кольором, смаком; висловлювати свої думки повними реченнями, розвивати самостійність, увагу, спостережливість, тактильні й смакові відчуття; виховувати дружні стосунки в дитячому колективі.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Фрукти та ягоди», вірші, загадки, картки із зображенням фруктів та овочів.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Кухар» (утворення від іменників відносних прикметників: яблуко — яблучний), «Подорож» (диференціація однини та множини іменників).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які фрукти зростають у садах України? Які привозять з інших країн?

— Чим відрізняються фрукти від ягід?

— Назви страви, які можна приготувати з фруктів. Коли вживають ці страви: під час обіду чи на десерт?

Складання описової розповіді про фрукти та ягоди (назва, будова, зовнішні ознаки, смакові якості, спосіб уживання).

Читання вірша Р. Завадович «Просимо на яблука!» (уривок).

Ліплення: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Вишні та яблука» (скачування грудок глини або пластиліну, надаючи їм круглої форми).

ТЕМА «ОВОЧІ»

Мета: формувати явлення дітей про способи вирощування овочів, учини порівнювати їх за формою, кольором, смаком, відрізняти овочі від фруктів, поглибити знання про працю людей під час збирання врожаю овочів; удосконалювати вимову приголосних [ц] та [ч]; розвивати логічне мислення, увагу, моторику; виховувати самостійність, товариськість.

Матеріал: сюжетний малюнок «Збір урожаю», демонстраційний матеріал: «Овочі», різні овочі в кошику, дві іграшкові вантажівки, вірші, загадки.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Кухар» (утворення від іменників відносних прикметників: морква — морквяний).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Де зростають овочі? Які з них ростуть під землею, а які — на поверхні землі?

— До яких геометричних фігур подібні морква, помідор, капуста, перчина, картопля?

— Який овоч ти любиєш найбільше? Назви страви з нього.

Бесіда за сюжетним малюнком «Збір урожаю» (відповідати на запитання за змістом, висловлювати свої думки повними реченнями).

Читання та обговорення вірша П. Мостового «Огірочки».

Естафета «Щедрий врожай»: діти об'єднані у дві команди, кожна отримує вантажівку, з протилежного боку кімнати у дві купки складені муляжі

овочів. За сигналом вихователя діти по черзі перевозять в іграшкових машинках по одному овочу.

Малювання: запропонувати дітям «Натюрморт з овочів» (знайомство з натюрмортом як видом живопису за картиною І. Хруцького «Квіти і плоди»).

ТЕМА «ДОМАШНІ ПТАХИ».

Мета: дати дітям уявлення про домашніх птахів, познайомити з особливостями їхнього зовнішнього вигляду, поведінки, роллю в господарстві тощо, закріпити ознаки; навчити оперувати поняттями «водоплавний птах», «неводоплавний птах»; формувати вміння визначити кількість предметів у множині, порівнювати та робити висновки; познайомити з числом «один» та цифрою 1, учити співвідносити цифру з кількістю предметів; розвивати пам'ять, увагу, графічні навички; виховувати дбайливе ставлення до птахів, бажання піклуватися про них.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Домашні птахи», вірші, загадки, лічилка.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що буває тільки одне?», вправа «Склади ціле з частин», вправа «Я — курчатко (каченя, гусеня)» (перевтілення).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як тебе звуть? Хто твої мама й татусь? Як ти з'явився на світ? Де ти живеш? Що ти любиєш їсти? Як ти проводиш час зі своїми братиками та сестричками? (до вправи «Я — курчатко»).

— Розкажи про користь, яку приносять людині домашні птахи?

— У домашніх птахів є родичі, які живуть у дикій природі: родичі курей — куріпки, качок — дикі качки, у гусей — дикі гуси. Чим відрізняється спосіб життя цих домашніх та диких птахів?

Читання віршів Н. Забіли «Курочки» та В. Головка «Курчатка».

Складання порівняльно-описової розповіді «Качка та курка» (композиційна структура розповіді — початок, середина, кінець).

Ліплення: запропонувати дітям виготовити з пластиліну курчатко (уміння ділити пластичну масу на частини, прийоми розкочування, примазування та згладжування).

ТЕМА «ДОМАШНІ ТВАРИНИ»

Мета: формувати у дітей уявлення про особливості поведінки свійських та домашніх тварин, користь, яку вони приносять людям; познайомити з особливостями зовнішнього виду та раціону мешканців сільського подвір'я; вправляти дітей в орієнтуванні у просторі; розвивати мовлення, удосконалювати вимову приголосних; виховувати активність, самостійність, дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Свійські та домашні тварини», загадки, вірші.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Пастушок» (утворення дієслів від звуконаслідувальних слів: «му-у-у» — мукати), вправа «Я — котик» (перевтілення), «Склади зображення тварини» (з розрізаних елементів або пазлів).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто ти? Як тебе звуть? Де ти живеш? Яке в тебе хутро за кольором, на дотик? Як ти любиєш гратися? Що ти любиєш їсти? Яку користь ти приносиш людям? (до вправи «Я — котик»)

— Де живуть корівка, песик, котик, поросятко? Чим ти пригостиш їх?

— Які клички пасують цим домашнім тваринам? (Демонстрація карток із зображенням домашніх та свійських тварин).

Читання вірша І. Блажкевич «Котик-Муркотик».

Інсценізація української народної казки «Коза у заячій хаті».

Конструювання: запропонувати дітям викласти зі смужок картону та плоских елементів смугасте кошеня.

ТЕМА «ДИКІ ТВАРИНИ»

Мета: розширити уявлення дітей про життя у природних умовах диких тварин (чим живляться, як облаштовують житло, дбають про своїх малят), учити встановлювати взаємозв'язок зовнішнього вигляду тварини і способу її життя; вправляти дітей в умінні утворювати рівність із нерівності шляхом збільшення однієї з груп; виховувати любов до природи, дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Тварини України», вірші, загадки.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Хто де живе?» (домашні тварини — дикі тварини), «Склади зображення тварини» (з розрізаних елементів або пазлів), вправа «Я — лісовий мешканець» (перевтілення).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто ти? Де ти живеш? Який ти за кольором, на дотик? Що ти любиєш їсти? Яку користь ти приносиш природі? (до вправи «Я — лісовий мешканець»)

— Пригадай казку «Солом'яний бичок». Які тварини потрапили у пастку бичка? Якими лісовими ласощами вони віддячили дідусеві та онучці за визволення?

— Яку вдачу мають лісові тварини: ведмідь, лисиця, вовк, заєць, кабан? (За прикладами казок.)

Читання та переказ української народної казки «Лисичка та глечик» (за схемою).

Складання описової розповіді «Білочка» (правильне застосування слів, що позначають частини тіла людей і тварин: «ноги — лапи», «обличчя — морда», «волосся — хутро», «нігті — кігті», «шкіра — шкура»).

Малювання: запропонувати дітям намалювати ведмедика.

ТЕМА «ГРИБИ»

Мета: поглибити знання дітей про будову грибів, їстівні та отруйні гриби; учити правил особистої безпеки; формувати елементарні уявлення про показники нездоров'я при отруєнні грибами, уміння вчасно повідомляти про занедужання; вправляти в умінні складати предмет з геометричних фігур, знаходити відсутній об'єкт, визначати розмір об'єктів шляхом порівняння; розвивати образне й логічне мислення; виховувати поміркованість, дбайливе ставлення до власного здоров'я.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Гриби», муляжі грибів, загадки, вірші, площинні геометричні фігури.

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Де зростають гриби? Із чим грибники приходять до лісу по гриби? Як слід збирати гриби: зрізати чи зривати?

— На які «родини» поділяються усі гриби? Назви неїстівні гриби. Які страви можна приготувати з їстівних грибів?

«Грибники та грибочки» (Двоє ведучих беруться за руки, утворюючи кільце — «кошик», інші діти — «грибочки». Ведучі намагаються наздогна-

ти «грибочків» і захопити їх у «кошик». Щоразу ввіймана дитина приєднується до ведучих, збільшуючи коло. Перемагає останній «грибочок», який не потрапив до «кошика».)

Складання описової розповіді про гриб (боровик, лисичка, мухомор).

Ліплення: запропонувати дітям зліпити по одному грибочку й об'єднати всі поробки у «веселу грибну галявинку».

ТЕМА «ДИКІ ПТАХИ»

Мета: продовжувати знайомити дітей з птахами, поділяючи їх на зимуючих та перелітних; учити складати описові розповіді про диких птахів (вигляд, розміри, спосіб живлення); познайомити дітей із числом «два» та цифрою 2, формувати вміння позначати відповідну кількість предметів цифрою; розвивати здатність формулювати судження, узагальнювати, висувати припущення; виховувати вміння працювати разом, бажання дбати про зимуючих птахів узимку.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Птахи України», вірші, загадки, картки з цифрами 1 і 2.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа: «Хто за ким?», вправа «Я — горобчик» (перевтілення).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто ти? Де ти живеш? Чим живишся? Де ти проводиш зиму: на батьківщині, чи в теплих краях? Чи потребуєш ти допомоги людей? (до вправи «Я — горобчик»)

— Назви перелітних птахів. Коли вони залишають рідний край? А коли повертаються?

— Як людина дбає про диких птахів узимку та навесні? Яку користь приносять людині шпаки, ластівки, сови?

Читання вірша К. Перелісної «Прощай, журавлику».

«Сова і мишенята» (Ведучий — «сова», інші діти — «мишенята»). «Сова» стоїть у кутку кімнати, «мишенята» в супроводі веселої мелодії бігають по килимку. За сигналом вихователя «Ніч!» — «мишенята» мають тікати за межі килимка, а «сова» їх наздоганяє і ловить. Перемагає найспритніше «мишеня».)

Конструювання (з природного матеріалу: жолуді, пір'ячко): запропонувати дітям виготовити поробку «Птах».

ТЕМА «ТРАНСПОРТ»

Мета: формувати у дітей уявлення про різні види громадського транспорту, учити розрізняти транспортні засоби за способом пересування (наземний, водний, повітряний) та призначенням (вантажний, пасажирський); формувати поняття про те, що машинами керують люди різних професій (шофер, водій, машиніст, пілот тощо); познайомити з основними правилами дорожнього руху пішоходів; продовжувати вчити дітей порівнювати об'єкти та використовувати в активному мовленні слова: «широкий», «вузький», об'єднувати предмети в пари; розвивати мовлення, увагу, пам'ять; виховувати поміркованість, свідоме ставлення до власної безпеки, культуру поведінки під час дорожнього руху.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Транспорт», вірші, загадки, смужки, стрічки, бруски (для порівняння за шириною).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Що лігає (плаває, їде)?», «Водії та пішоходи» («водії» отримують султанчики із зображенням тран-

спортних засобів, ведуча почергово покаже червоний, жовтий та зелений кружечки, керуючи «дорожнім рухом»); «Порівняй машини» (вантажівка та легковик).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Назви види транспорту. Яким транспортом ти користуєшся найчастіше: повітряним, наземним (підземним), водним?

— Хто керує транспортними засобами? А хто користується транспортом? Як слід поводитися в салоні транспортного засобу?

Читання та обговорення вірша І. Савицької «Летить літак» (уривок).

Сюжетно-рольова гра «Подорож на літаку» (правила ведення діалогу із застосуванням слів чемності).

Конструювання: запропонувати дітям скласти літак із площинних геометричних фігур.

ТЕМА «МЕБЛІ»

Мета: продовжувати знайомити дітей з предметами домашнього вжитку (меблі), учти називати предмети та їх складові частини, визначати форму, розмір, колір предметів меблів та матеріали, з яких вони виготовлені; вправляти дітей в умінні визначати розміри предметів, розрізняти кількісну і порядкову лічбу; продовжувати формувати навички правильної вимови звуків [ч], [ш], [ж], закріпити правильну артикуляцію при їх вимовлянні; розвивати увагу, логічне мислення; виховувати охайність, культуру поведінки під час колективної роботи.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Меблі», іграшкові меблі, лялька, вірші, загадки, картки із зображенням предметів, у назвах яких є звуки [ш], [ч], [ж].

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Перетвори геометричну фігуру на предмет меблів», вправа «Обладнай дитячу кімнату».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які меблі стоять у кухні (спальні, вітальні)? Як їх використовують?

— Із яких матеріалів виготовляють меблі? Як доглядають за меблями?

— Як називають магазин, де продають меблі? Як називають майстра, який виготовляє меблі?

Класифікація предметів меблів за відповідними ознаками (називати спільні складові).

Складання описової розповіді «Дитяча кімната» за змістом сюжетних карток (вихователь починає, дитина продовжує).

Конструювання: запропонувати дітям скласти з будівельного матеріалу меблі для ляльок.

ТЕМА «ПОСУД»

Мета: познайомити дітей з предметами домашнього вжитку (посудом), учти диференціювати предмети в межах одного виду (посуд: чайний, столовий, кухонний); познайомити дітей з числом «три» та цифрою 3, продовжувати вчити позначати цифрами певну кількість предметів; розвивати увагу, спостережливості, логічне мислення, діалогічне мовлення; виховувати товариськість, увічливість.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Посуд», вірші, загадки, картки із зображенням цифри 3 та предметів посуду.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Що зайве?», «Накриваємо на стіл», «Склади сервіз».

Додаткові завдання та запитання до теми:

- Яким посудом ми користуємось для приготування їжі? Назвіть його.
- Із яких матеріалів виготовлять посуд?
- Що потрібно робити з посудом після сніданку, обіду чи вечері? Чи можна лишати посуд брудним?

Складання спільно з вихователем коротенької описової розповіді із самостійно складених речень.

Сюжетно-рольова гра «Магазин посуду».

Малювання: запропонувати дітям оздобити орнаментом силует чашки (повторення елементів, чергування за кольором та формою).

ТЕМА «ЗИМА»

Мета: продовжувати формувати в дітей уявлення про пори року, їхні особливості та ознаки; поглибити знання дітей про характерні зимові зміни природи (стан погоди, рослин, поведінка птахів та тварин); вправляти в умінні визначати складові частини об'єкта; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати доброзичливість і товариські стосунки під час гри.

Матеріал: плакат «Зима», штучний Сніговик, ілюстрації із зображенням снігура та синиці, загадки, вірші, площинні геометричні фігури.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Коли це буває?», вправа «Склади палац Снігової королеви» (за зразком вихователя з геометричних фігур).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Якими кольорами прикрашає Зима природу? Що стає з тваринами (ведмедиком, зайчиком, білочкою, їжачком тощо) та птахами (ластівкою, соловейком, журавлем, горобчиком, синичкою тощо)?

— Які ігри й розваги можна влаштувати надворі взимку? Який одяг слід надівати, ідучи надвір? Чому?

— Які зимові свята ти знаєш? Чому ти їх любиш?

Читання та обговорення вірша Г. Демченко «Снігурі».

Слухання п'єси «Зима» А. Вівальді (із циклу «Пори року»).

Знайомство з репродукцією С. Репіна «Зимові далі».

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Прибула до нас сама Чародійниця Зима» (творче відображення свого ставлення до навколишньої дійсності).

ТЕМА ОДЯГ

Мета: поглибити знання про предмети одягу, його назви та послідовність процесу одягання; формувати вміння виявляти причини, за яких є доречним той чи інший одяг, зв'язно та чітко висловлювати свою думку; розвивати дрібну моторику; вправляти в умінні об'єднувати геометричні фігури за формою, розміром та кольором, порівнювати пари предметів з метою виявлення спільних ознак; виховувати охайність, самостійність, дбайливе ставлення до власних речей.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Одяг. Взуття», загадки, прислів'я, площинні паперові ляльки (хлопчик та дівчинка) та набір одягу для них.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Обери зимовий — літній одяг», «Одягасмо Петруся та Марічку на зимову прогулянку».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Із яких матеріалів виготовляють одяг? У яку пору року та погоду носять той чи інший одяг: шовковий сарафан, хутряну шубу, лляні шорти,

шкіряне пальто, клейончастий дощовик, пухову куртку, бавовняну теніску тощо?

— Як називається спідній одяг? А той, що вдягають в останню чергу?

— Які предмети одягу надівають на голову, тулуб, руки, ноги?

Складання описової розповіді про предмет одягу (назва, ознаки, властивості; будова, дії з ним, оцінка цього предмета).

Сюжетно-рольова гра «Магазин одягу».

Аплікація: запропонувати дітям зробити зимовий гарнітур (шапка, шарфик, рукавички), оздобивши площинні силуети орнаментом з геометричних фігур.

ТЕМА «НОВОРІЧНІ СВЯТА»

Мета: поглибити знання дітей про свята новорічного циклу, традиції їх святкування; вправляти дітей в умінні позначати цифрами задану кількість предметів, визначати довжину предметів; розвивати увагу, навички лічби; виховувати любов до рідних традицій святкування зимових свят, комунікабельність, товариськість.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Народні свята. Пори року», вірші, загадки, іграшкові Дід Мороз, Снігуронька, ялинка, вірші та загадки про Новий рік та Різдво.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Святкові гірлянди» (викладення за зразком з геом. фігур), «Обираємо новорічні подарунки для лісових мешканців», «Чим прикрасимо ялинку?».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які зимові свята ти знаєш? Хто є почесними гостями на новорічному ранку в садку?

— Чи відомі вам пісеньки, що співають дітки на Різдво? Кому вони призначаються і яку нагороду отримують малята за їх виконання?

— Розкажи, як зустрічає Новий рік та Різдво твоя родина.

Складання розповіді на тему: «Увага — вогонь!» за серією картин за зразком вихователя (розвиток пояснювального мовлення, міркування «Як ти гадаєш, чому так сталося?»).

Інсценування та читання новорічних віршів та різдвяних колядок.

Ліплення: запропонувати дітям виконати поробку на тему «Дівчинка маленька, Снігуронька гарненька» (розкочування під кутом для отримання конусоподібної форми, прийоми примазування, витягування, згладжування).

ТЕМА «ЦИРК»

Мета: збагачувати словник дітей новими словами з теми «Цирк»; учти порівнювати предмети, визначаючи спільні та відмінні риси, формувати вміння пояснювати свої дії під час виконання завдання; познайомити дітей із числом «чотири» та цифрою 4, продовжувати вчити рахувати об'єкти та позначати їх кількість цифрою; вправляти у визначенні першого й останнього звуку у слові, інтонаційно виділяти потрібний звук; розвивати дрібну моторику, увагу, логічне мислення; виховувати культуру поведінки під час спілкування з дорослими та однолітками.

Матеріал: сюжетна ілюстрація із зображенням арени цирку, картки з цифрами, іграшковий клоун.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що змінилося?», вправа «Я — артист цирку» (перевтілення), «Зроби клоуна веселим (сумним),

здивованим)» (заміна деталей (рота, очей, брів) на площинному зображенні обличчя клоуна).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто ти? Які циркові номери ти показуєш на арені? Хто тобі допомагає у виконанні номера? (до вправи «Я — артист цирку»)

— Чи бував ти на цирковій виставі? Хто виступає в цирку? Які артисти тобі сподобалися найбільше?

— Як слід поводитися у цирку глядачеві під час вистави? Чого не можна робити? Як можна подякувати артистам за чудовий виступ?

Складання розповіді з власного досвіду про відвідування циркової вистави.

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Мій улюблений артист цирку».

ТЕМА «РИБИ»

Мета: познайомити дітей з мешканцями водоймищ, поглиблювати знання про будову їхнього тіла, способи живлення (розмноження, пересування), учити встановлювати взаємозв'язок між середовищем, у якому живуть риби, й особливостями будови їхнього тіла; закріпити правила догляду за акваріумними рибками (годування сухим і живим кормом, чищення акваріума, регулярна заміна води); продовжувати вчити визначати перший і останній звуки в словах, інтонаційно виділяти потрібний звук, вправляти в добиранні слів із заданим звуком; розвивати фонетичний слух, правильну артикуляцію; виховувати самостійність, увагу, дбайливе й відповідальне ставлення до природи.

Матеріал: ілюстративний матеріал, вірші, загадки, предметні картинки для диференціації першого й останнього звуків у словах.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Чого не вистачає?» (визначення відсутнього елемента зображення); «Куди пливають рибки» (оперування поняттями «праворуч», «ліворуч», «вгору», «вниз»).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Де живуть риби? Яке середовище їм необхідне для існування?

— У яких водоймах живуть прісноводні рибки? А морські? Яка вода потрібна для акваріумних рибок, що живуть у нашому садку?

— Яких риб ти знаєш? Хто сусідує з рибами в річці, морі, акваріумі?

Рухлива гра «Рибалка й рибки». Ведучий («рибалка») стає в центрі кола, утвореного рештою гравців («рибками»). «Рибалка» починає обертатися навколо себе, тримаючи попереду скакалку і намагаючись зачепити її кінцем «рибок». Уникаючи цього, «рибки» мають підстрибувати. «Рибка», яку «рибалка» зачепив кінцем скакалки, вважається спійманою й виходить із гри. Перемагає найспритніша «рибка», у наступній грі вона стає «рибалкою».

Читання й обговорення казки О. Пушкіна «Золота рибка».

Створення ситуації для розвитку пояснювального мовлення (будова рибки).

Догляд (регулярне годування) за акваріумними рибками «живого куточка».

Аплікація: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Золоті риби»: заокруглювання кутів прямокутників (тулуб рибки) й трикутників (хвіст рибки).

ТЕМА «ПОБУТОВА ТЕХНІКА»

Мета: познайомити дітей з деякими побутовими приладами (пилосос, праска, пральна машина тощо), якими користуються в побуті, сформувати уявлення про основні правила безпеки щодо користування електричними приладами; закріпити в активному словнику дітей назви побутових приладів; вправляти в умінні послідовно викладати свої думки; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати дбайливе ставлення до власного здоров'я, поміркованість, прагнення допомагати дорослим у хатніх справах.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Побутова техніка», загадки про електричні побутові прилади; аркуші із зображеннями контурів геометричних фігур; ляльковий будиночок (або зображення різних приміщень оселі).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Перетвори геометричні фігури на предмет побутової техніки»; «Які машини допомагають матері» (утворення словосполучень «швейна машина», «пральна машина», «посудомийна машина»).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які предмети побутової техніки ти знаєш? Як ти гадаєш, чи потрібні вони людям? Чому ці предмети називають «помічниками»?

— Як ти допомагаєш матері й татові вдома?

Складання розповіді з власного досвіду про цільове використання побутової техніки.

Бесіда про правила безпеки користування електроприладами. Вивчення правила «Дітям не можна вмикати електроприлади або користуватись ними!».

Конструювання: запропонувати дітям виготовити іграшковий телевизор із сірникових коробок (можна урізноманітнити творче завдання).

ТЕМА «ЗООПАРК»

Мета: збагатити словник дітей новими словами за темою «Зоопарк»; познайомити дітей із числом «п'ять» та цифрою 5, закріпити попередній числовий ряд та позначення його на письмі відповідними цифрами; вправляти в умінні порівнювати об'єкти, визначаючи спільні і відмінні риси та розмір; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу; виховувати доброзичливість, дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: сюжетна ілюстрація «Зоопарк», предметні картинки із зображеннями тварин, картки з цифрами, загадки про тварин.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Склади ціле з частин» (зображення тварин з пазлів); «Нагодуй мешканців зоопарку» (лев, зебра, павич, мавпа).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які тварини живуть у зоопарку? Хто з них подобається тобі найбільше? Чому?

— Як слід поводитися під час відвідування зоопарку? Чого не можна робити?

Читання й обговорення вірша С. Маршака «Де обідав горобець?».

Складання розповіді з власного досвіду про відвідування зоопарку.

Гра-імітація «Мешканці зоопарку» (за допомогою рухів та міміки передати характер і настрої образів тварин).

Аплікація: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Крокодил» (викладання зображення з трикутників різного розміру).

ТЕМА «МІСТО, СЕЛО»

Мета: формувати в дітей знання про те, що в кожній людині є своє рідне місто (село), де вона народилася; розширити уявлення про населений пункт, де живуть діти (зокрема, споруди соціального призначення: магазин, пошта, аптека, кінотеатр, садок, школа тощо); вправляти в умінні визначати групи об'єктів за спільною рисою (формою або розміром); розвивати логічне мислення, увагу; виховувати культуру поведінки у суспільних місцях (магазині, лікарні, транспорті тощо).

Матеріал: світлини із зображенням визначних місць населеного пункту, площинні геометричні фігури, різного кольору та розміру (квадрати, трикутники, прямокутники, кола), загадки та вірші про село, місто; п'ять маленький конвертиків із цифрами від 1 до 5, великий аркуш паперу із зображенням карти міської вулиці та п'яти будиночків з номерами (для гри «Маленький листоноша»).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: дидактична вправа «Домалой фігуру» (неповне зображення геометричних фігур); «Маленький листоноша» (розподілення конвертиків із цифрами по відповідних будиночках, що на карті).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Де ти живеш: у місті чи селі? Як воно називається?

— Чи знаєш ти свою адресу? Який будинок, де ти живеш? Чи можна дитині гуляти містом (селом) самій, без супроводу дорослих членів родини? Чому? Складання розповіді про своє місто (село).

Конструювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Мій будинок» або «Наше місто» (із будівельного матеріалу).

ТЕМА «ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ»

Мета: продовжувати вчити дітей культури мовленнєвого спілкування, збагачувати словник новими формами мовленнєвого етикету в ситуаціях вітання, подяки, перепрошення; вправляти в умінні лічити предмети та позначати їхню кількість відповідною цифрою; розвивати логічне мислення, увагу, діалогічне мовлення; виховувати чемність, товариськість, комунікабельність.

Матеріал: ілюстративний матеріал, картки з цифрами, іграшковий посуд та меблі (стіл, стільці).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що зайве?», «Складаємо вітання» (колективне складання вітання з днем народження), «Добери подарунок» (для ляльки, ведмедика, робота, білочки).

Додаткові завдання та запитання до теми:

Читання й обговорення вірша Л. Под'яворинської «Жабенятко» («Лягушонок»).

Складання розповіді з власного досвіду про святкування дня народження в родині.

Сюжетно-рольова гра «День народження ляльки» (правила етикету).

Аплікація: запропонувати дітям виготовити вітальну листівку «Із днем народження!».

ТЕМА «ВЕСНА»

Мета: дати дітям уявлення про характерні ознаки весни, нагадати про те, що кожна пора року складається з місяців; вчити самостійно помічати й називати зміни в природі та стані погоди; розвивати увагу, уміння захоплюватися красою краєвидів навесні, вправляти в лічбі; виховувати працелюбність.

Матеріал: плакат «Весна», демонстраційний матеріал «Природні явища», загадки про весну, заклички, веснянки.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Коли це буває?», «Порахуй хмаринки».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Після якої пори року настає весна? Що відбувається в природі навесні?

— Які прикмети весни ти знаєш?

Читання та розучування вірша Н. Забіли «Білі котики» (знайомство з творами українських поетів).

Складання розповіді за картиною «Весна в лісі» (будування складних речень, збагачування активного словника образними, художньо-поетичними виразами).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок на тему «Весна-красна надходить...».

ТЕМА «МАТУСИНЕ СВЯТО»

Мета: пояснити дітям значення матері в житті дитини та її важливу роль у родині; вправляти в умінні розрізняти кількісну й порядкову лічбу та відповідати на запитання: «Скільки всього?», «Котра за рахунком?»; розвивати дрібну моторику, мовлення, логічне мислення; виховувати любов до матусі, бажання допомагати їй.

Матеріал: вірші та загадки про родину й матір.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: д/гра «Що змінилося?».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як звать твою матусю? Розкажи про неї. Як вона піклується про тебе?

— Що слід робити, щоб не засмучувати матусю?

— Як піклуються про своїх дитинчат тварини та птахи: кішка, собака, курка, качка? Чого вони навчають своїх малюків?

Читання й обговорення вірша У. Кравченко «На свято матусі» (уривок).

Сюжетно-рольова гра: «Матусини помічники».

Малювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Гілочка мімози для любої матусі» (малювання пальцями).

ТЕМА «РОДИНА»

Мета: продовжувати знайомити дітей з поняттями «сім'я», «родина», пояснити важливе значення родини в житті кожної людини, визначити головні засади, на яких базуються родинні відносини (любов, взаємна турбота, обов'язок); вправляти у вимові звука [р], лічбі, орієнтуванні в просторі; виховувати самостійність, любов до членів своєї родини, бажання піклуватися про них.

Матеріал: ілюстративний матеріал «Родина», загадки, вірші, прислів'я та приказки про родину.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «У кого більша родина?».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи велика в тебе родина? Хто в ній найстарший, хто наймолодший? Як у твоїй родині піклуються одне про одного?

— Які свята ви відзначаєте усією родиною?

Читання та обговорення віршів О. Кобець «Тато» (уривок), І. Савицька «Рідна мати».

Сюжетно-рольова гра «Родинне свято».

Ліплення: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Ватрушки та печиво».

ТЕМА «КОМАХИ»

Мета: розширити уявлення дітей про комах (зовнішній вигляд, спосіб пересування), учти розрізняти й називати комах; вправляти в умінні рахувати об'єкти, визначати їх положення в просторі; продовжувати формувати навички правильної вимови звуків [ж], [ч] в словах та реченнях; розвивати логічне мислення, пам'ять, увагу; виховувати допитливість, дбайливе ставлення до природи.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Комахи», вірші, загадки про комах.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Хто зайвий?» вправа «Я — комаха» (перевтілення).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Яка ти комаха? Де ти живеш? Якого ти кольору? Які частини тіла є у тебе? Як ти пересуваєшся? (до вправи «Я — комаха»).

— Яких комах ти знаєш? Кого з них називають найпрацьовитішим плем'ям? А хто з них безтурботна красуня? Хто найповільніший? Які комахи приносять користь людині?

Читання та вивчення скоромовки:

Женя з бджільми не дружив —

Завжди Женя бджіл дражнив.

Женю бджоли не жаліли

І дражила нажалили.

Конструювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Метелик» (витинанка з паперової серветки).

ТЕМА «КВІТИ»

Мета: познайомити дітей з квітами, які цвітуть у різні пори року (навесні, улітку та восени), закріпити в активному словнику назви цих рослин, учти помічати красу природи навесні й милуватися нею; формувати основи екологічної культури, познайомити з правилами природокористування; визначити етапи розвитку квіткової рослини; учти порівнювати групи об'єктів та робити логічні висновки; розвивати вміння зосереджуватися на діяльності впродовж певного часу; виховувати взаємодопомогу, любов до природи рідного краю.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Трав'яністі рослини», таблиці «Правила поведінки в природі», «Уроки екології».

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що було спочатку — що буде потім?», «Виклади квітку» (викладення зображення квітки із площинних геометричних фігур), «Добери для квітки вазу» (за розміром, формою).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Яку будову має квіткова рослина? (Із яких частин складається квіткова рослина?)

— Назви садові та польові квіти. Чим вони відрізняються?

Читання уривка з вірша П. Тичини «Хор лісових дзвіночків» (закріпити вимову звуків [дж], [дз] у різних словах).

Складання описової розповіді за картиною.

Малювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Тюльпани» (малювання долонькою).

ТЕМА «КОСМОС»

Мета: продовжувати знайомити дітей з основними астрономічними поняттями (Сонце, зорі, Місяць), визначити залежність життя людини та

природи від наявності світла й тепла; вправляти дітей у порядковій лічбі в межах 5; спонукати дітей до міркування; розвивати допитливість, увагу, логічне мислення; виховувати цікавість до природи Космосу.

Матеріал: плакат «Будова Сонячної системи», вірші, загадки про космічні тіла, площинні геометричні фігури різних кольорів та розміру.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Назви барви неба», «Склади ракету» (із геометричних фігур).

Додаткові завдання та запитання до теми:

Знайомство з глобусом — моделлю Землі. (Земля — це спільна домівка всіх живих істот.)

Кульку маленьку крути —

Різні побачиш світи:

Північ — це Арктика,

Південь — Антарктика,

Гори високі й стрімкі,

Ріки глибокі й швидкі.

(Глобус)

Сюжетно-рольова гра: «Космічна подорож».

Ліплення: запропонувати дітям зліпити макет космічної ракети (розкочування під кутом для отримання конусоподібної форми, витягування, згладжування).

ТЕМА «ВЕЛИКДЕНЬ»

Мета: розказати дітям про свято Великодня, познайомити з українськими народними традиціями щодо святкування Великодня; вправляти в кількісній лічбі, відлічуванні певної кількості предметів; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати любов до традицій свого народу.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Народні свята. Пори року», площинні силуети великодніх пасок різного розміру, дерев'яні писанки, кошик, рушничок.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Склади великодній кошик», «Великодні гостинці для звірят» (роздати пасочки звірятам (песику, киці, миші) відповідно до їхнього розміру).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Коли відбувається свято Великодня? Як святкують Великдень у твоїй родині?

— Як в Україні вітають одне одного з Великоднем? Які страви є головними на святковому столі?

Читання та обговорення вірша Г. Чередниченка «Писанка» (уривок). Складання описової розповіді про писанку.

Малювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Українська писанка — як дитяча пісенька» (прикрашання візерунками площинного силуету писанки).

ТЕМА «ІНСТРУМЕНТИ»

Мета: збагачувати словник дітей словами до теми «Інструменти»; дати поняття про організацію трудового процесу, взаємозв'язок його складових (від мети роботи залежить, які предмети, матеріал та інструменти будуть задіяні); учити дітей оперувати поняттями «майструвати», «виготовляти», «лагодити»; вправляти в умінні виділяти в групі предметів зайвий, визначати розміри об'єктів шляхом порівняння; розвивати вміння робити висновки.

Виховувати шанобливе ставлення до праці, бажання допомагати один одному.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Інструменти», іграшкові інструменти, меблі, машинки, загадки про інструменти.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Роздай майстрам інструменти» (мебляр, будівельник, автослюсар), вправа «Добери до гвинтика відповідну гайку» (розвиток окоміру та дрібної моторики); «Скільки гвіздків забив майстер» (лічба).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які інструменти ти знаєш? Який інструмент «товаришує» із гвіздом? А з гвинтиком?

— Що можна зробити за допомогою інструментів? Які інструменти потрібні для виготовлення меблів?

— Чим небезпечні дріль, пила, молоток? Як слід користуватися інструментами?

Читання й обговорення вірша С. Маршака «Звідки стіл прийшов?» («Откуда стол пришел?»)

Ознайомлення з предметно-схематичною моделлю трудового процесу (Який предмет вирішили зробити? Із якого матеріалу? Які інструменти потрібні для роботи? Що робитимуть спочатку? Що потім? Який буде результат?)

Бесіда про безпеку праці з інструментами.

Конструювання «Лава» (з будівельного матеріалу).

ТЕМА «УКРАЇНСЬКИЙ КОСТЮМ»

Мета: дати уявлення про традиційні ознаки українського національного одягу; вправляти в умінні лічити предмети в межах 5, сформувати поняття про те, що останній числівник визначає повну кількість усіх порохваних об'єктів; розвивати естетичний смак, логічне мислення, увагу, пам'ять; виховувати любов до національних традицій свого народу.

Матеріали: плакат «Український національний костюм», народні загадки про одяг, дві ляльки (хлопчик та дівчинка) та набір одягу (національного та сучасного для обох ляльок).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Що зайве?», «Одягаємо Петруся та Марічку».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи знаєш ти, з яких предметів одягу складається дівочий та хлопчачий український костюм? Назви ці предмети одягу.

— Який елемент дівочого народного костюму прикрашений яскравими стрічками?

Розігрування українських народних забавлянок та пісень.

Аплікація: запропонувати дітям прикрасити площинний силует сорочки дрібними геометричними елементами, вирізаними з червоного та блакитного паперу.

ТЕМА «УКРАЇНСЬКИЙ ПОСУД»

Мета: продовжувати формувати в дітей уявлення про український побут; познайомити з українським народним промислом гончарством, дати визначення професії «гончар»; учити цінувати речі, виготовлені руками народних майстрів; вправляти в умінні лічити об'єкти, визначати їхні розміри шляхом безпосереднього порівняння; розвивати допитливість, дрібну мото-

рику, увагу; виховувати любов до мистецьких традицій свого народу, товариськість, уміння працювати в групі однолітків.

Матеріал: демонстраційний матеріал: «Українське народознавство», українська кераміка, вірші та українські народні загадки про посуд.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що зайве?», «Склади розбите горнятко» (складання зображення з розрізаних елементів або пазлів).

Додаткове завдання та запитання до теми:

— Хто такий гончар? З якого матеріалу він виготовляє посуд? Якими візерунками українські майстри прикрашали гончарні вироби?

Читання та обговорення вірша А. Качана «Горнятка-двійнятка».

Складання розповіді за ілюстрацією «Праця гончаря».

Аплікація: запропонувати дітям прикрасити площинний силует куманця дрібними елементами, вирізаними з кольорового паперу (рослинні мотиви).

ТЕМА «ЛІТО»

Мета: поглибити знання дітей про літо, особливості стану природи та життя тварин і птахів цієї пори року; вправляти в умінні складати розповіді з власного досвіду за зразком та запитаннями вихователя; розвивати мовне дихання, силу голосу, вправляти у вимові звука [р]; збагачувати словник дітей прикметниками («яскравий», «ясний», «теплий», «сонячний»); виховувати естетичне сприйняття природи.

Матеріал: ілюстрації на тему «Літо», вірші, загадки про літо та інші пори року, картки із зображеннями предметів, у назвах яких є звук [р].

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «На що схожа хмаринка?», «Де перебуває сонечко вранці, у полудень, увечері, вночі?», «Порахуй метеликів».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Після якої пори року настає літо? Які зміни відбуваються в природі? Як поведуться тварини та пташки?

— Які ігри та розваги можна влаштувати надворі влітку?

— Яких правил слід дотримуватися влітку, щоб сонце не зашкодило твоєму здоров'ю?

Читання та обговорення вірша М. Чепурної «Літо-літечко».

Малювання: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Равлик» (малювання пальцями).

Навчальне видання

Л. М. Діб, В. М. Новікова

ПРОМІНЧИКИ ЗНАТЬ: ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ ДЛЯ ДІТЕЙ 4 РОКІВ

О134064У(п).